

Có thể đã đến lúc thời đại nhân rộng Tập Cận Bình, lãnh tụ đang chờ lên ngôi của Trung Quốc, không phải là người ôn hòa như nhiều người nghĩ.

Thực vậy, những bằng chứng cho thấy quá khứ của ông cho thấy Tập Cận Bình sẽ lèo lái Trung Quốc theo một hướng mới hơn chi hơn hẳn với các đời trước. Khi thời điểm ông nắm quyền đã cận kề, Tập Cận Bình đang lộ rõ những dấu hiệu cho thấy là một người theo chủ nghĩa dân tộc hẹp hòi và chính sách đối ngoại và có thiên hướng dùng công an đàn áp khi xử lý các bất đồng trong nước. Do đó, sẽ chẳng tí nào của ông có thể có nghĩa là cuộc đấu tranh dài lâu giữa phe Maoist và phe cải cách vốn được truyền cho “kế nguyên cái cách” của Trung Quốc nay đã đến hồi kết thúc. Sẽ thay thế kế nguyên đó có phần gì đó với cuộc đấu tranh vốn được truyền cho những năm đầu của Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, khi mà phe tiến bộ xã hội và niềm tin vào học thuyết giải phóng xã hội Marxist đi đầu với phe dân tộc chủ nghĩa bài Nhật (và bài Mỹ) say mê học thuyết kĩ m soát chính trị của Lenin. Tập Cận Bình rõ ràng thuộc nhóm thứ hai, thiên về trật tự và quyền lực và bỏ qua tiến bộ xã hội, và ông có thể lãnh đạo Trung Quốc theo một hướng rất đáng ngại.

Chính sách đối ngoại là lĩnh vực mà các lãnh đạo Trung Quốc thường nhanh chóng đổi mới dù ở vị trí nào của mình, do chỉ có một số ít người liên quan lâu so với chính sách đối nội. Do vậy, đó cũng là lĩnh vực mà câu hỏi ai sẽ đổ m trách nhiệm sẽ có ý nghĩa, và thuật cai trị đầy tính vì của Bắc Kinh vốn còn quan trọng. Sau cuộc viếng thăm hai tháng Tám, Phó tổng thống Mỹ Joe Biden khen Tập Cận Bình là người “mạnh mẽ” và “thực dụng”. Có lẽ Biden đúng. Những sự can thiệp và tính thực dụng của Tập Cận Bình không nhất thiết là để m t t cho những ai e ngại vị trí Trung Quốc đang vươn lên.

Lần đầu tiên Tập Cận Bình đến thăm công chúng mới trái "mặt nạ" này là năm 2009. Lúc đó, trong một chuyến thăm Mexico, ông nói với Hoa kiều, "Nhưng người ngoại quốc ăn no mặc ấm chúng ta có việc gì hay hơn để làm ngoài chuyến đi này cho Trung Quốc. Nhưng Trung Quốc không xuất khẩu cách mạng, không xuất khẩu nghèo đói, và không can thiệp vào công việc của người khác. Vậy thì có gì để than phiền nào?"

"Ba đi ư không", như vậy nên được gọi là đó đến nay, cả Tập Cận Bình đã được phe dân tộc chủ nghĩa của Trung Quốc tung hô nhiệt liệt, trong đó có các tác giả cuốn sách in năm 1996 Nền tảng Trung Quốc biết nói Không với giới ngụy đầu uỷ cay đắng. Phe dân tộc chủ nghĩa này bày tỏ hy vọng rằng Tập Cận Bình sẽ là lãnh tụ đầu tiên kể từ Mao Trạch Đông sẵn sàng đứng lên với Phương Tây. Hồi đầu tháng Chín, Tập Cận Bình nói với các viên chức Trung ương Trung ương, viên đạo tào cao cấp của đảng ở Bắc Kinh, rằng "hai mục tiêu chủ đạo - đấu tranh giành quyền lực gia và giải phóng nhân dân, tức là việc hiện thực hóa cả hai ước vọng của nhân dân giàu - xua nay luôn luôn liên hệ mật thiết với nhau. Mục tiêu thứ nhất luôn là cơ sở của mục tiêu thứ hai."

Với điều này, Tập Cận Bình cũng thể hiện rõ phong cách báo chúa qua việc ông nhậm chức ở Bắc Hy Lai, bí thủ thành ủy Trùng Khánh mới tiếp nhận nhiệm vụ. Là một thái tử đảng cũng chỉ cần tham gia Tháng ngày với Bộ Chính Trị năm quy định cai trị vào năm 2012, Bắc Hy Lai xóa sổ tất cả các tổ chức trong thành phố này qua một cuộc quét không phân biệt phái trái biệt chủ trương trình bày theo pháp lý hồi năm 2009. Đến thăm thành phố này vào cuối năm 2010, Tập Cận Bình phát biểu rằng "cuộc đấu tranh để đổi mới 'chính trị' các bằng đảng Tam Hợp Hợp và như tên gọi của những tên tội phạm xấu xa" đã "hút sạch lòng dân" và khen ngợi bộ máy an ninh địa phương vì "đến đầu" trong việc loại bỏ tội phạm này. Việc ông chỉ xúi cho "mô hình Trùng Khánh" đôi khi được diễn đạt là sự trở lại với chủ nghĩa Mao. Thay vì thế, điều đó nên được xem là sự trở lại với một nhà nước công an dân tộc chủ nghĩa, giới thiệu với Tổng thống Giỏi và Thủ tướng hiện là Mao Trạch Đông.

Hồi giữa tháng Bảy, Tập Cận Bình được cử tới Lhasa để chờ đợi "lễ kỷ niệm" lần thứ 60 ngày "giải phóng" Tây Tạng. Hoàn toàn trái ngược với những chính sách hòa giải và nhân đạo của nguyên thủ quốc gia bí thủ Hồ Diêu Bang, người có chuyến viếng thăm Tây Tạng vào năm 1980 đánh dấu sự hợp tác cùng cho sự hòa giải thực sự với vùng này, chuyến thăm của Tập Cận Bình là điển hình của sự thù địch. Đồng đội công an và mật vụ tràn ngập thành phố này, và trên khán đài danh để tìm ra một bóng người Tây Tạng. Thành phố hoàn toàn bị phong tỏa, và Tập Cận Bình đi đâu cũng có binh lính và an ninh kè kè bên. Theo báo chí Trung Quốc, thậm chí ông còn mang theo các người riêng của mình để uống, ngủ ăn và tắm, vì quá sợ bị đầu độc. Tập Cận Bình không hề có một lúc tiếp xúc với dân tộc Tây Tạng, mà thay vì thế để một bài diễn văn dài bảy phút với giới thiệu của người nhận chỉ trích Đổng Lai Lật Ma và nhân viên quan trọng của việc quân đội hiện diện đông đảo ở vùng này.

Đúng sau con người Täp Cän Bänh “máu và sắt” này là gì? Dä luän thäng cho rằng người con trai này của Täp Träng Huän (mät đäng viên ôn hòa của ĐCS Trung Quốc từng chịu đau khổ dưới thời Mao Trạch Đông) là một người cải cách. Sự nghiệp của ông là các tài nguyên häi män nam quốc cho thấy ông rất quan tâm đến cải cách kinh tế và hiệu quả hành chính. Nhưng không nguyên cải cách đã chấm dứt, và những cuộc tranh luận đó đã là chuyện quá khứ. Hiện nay, những cuộc tranh luận là giữa phe tiến bộ Marxist, nhiều người trong đó nổi lên trong các tài chính đäng và những vùng nông dân nghèo, và phe dân tộc chủ nghĩa Leninist, nhiều người trong đó, giống như Täp Cän Bänh, thăng tiến qua những chủ đề và kết thúc trong chính phủ, thường là những vùng duyên hải giàu có. Phe tiến bộ Marxist quan tâm nhất về công bằng xã hội và ý thức hệ của đäng, trong khi phe dân tộc chủ nghĩa Leninist quan tâm nhất về sức mạnh dân tộc và kết thúc của đäng. Täp Cän Bänh rõ ràng thuộc nhóm thứ hai. Ông chỉ quan tâm đến những vấn đề “hòa hợp xã hội”, “phát triển với nhân dân là trung tâm” và “phát triển mang tính khoa học” lâu nay đã thu hút sự chú ý của hai nhân vật tiến bộ Marxist nổi bật năm 2002 (Hä Cäm Đào và Ôn Gia Bäo). Thay vì thế, ông chú trọng đến quyền lực nhà nước, áp dụng trong các đối nội và đối ngoại.

Đối với Mä, trong khi tiến bộ nhất định của Biden là thích hợp để tiếp cận ngoại giao, những nhà hoạch định chính sách ngoại giao cần nhận thức rằng ngày càng có nhiều chính sách đối ngoại mang tính đối đầu dưới thời Täp Cän Bänh.

Bruce Gilley là trợ lý giáo sư chính trị học tại Trường Quản lý Nhà nước Mark O. Hatfield, Đại học Portland State University, và là tác giả của cuốn The Right to Rule: How States Win and Lose Legitimacy (Quyền Cai trị: Cách nhà nước giành được và đánh mất tính chính đáng).

Bän tiếng Anh: Meet The New Mao
Bän tiếng Việt: PVLH
Bruce Gilley/The National Interest